

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดภายในประเทศไทยเป็นปัญหาที่มีความสำคัญมากที่สุด และทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น โดยมีแนวโน้มการเพิ่มจำนวนกลุ่มประชากรที่ใช้ยาเสพติดพื้นที่ ประเภท และชนิดของยาเสพติดที่ใช้เสพ ตลอดจนวิธีการเสพ ซึ่งนำไปสู่สภาวะการติดยาที่เพิ่มมากขึ้น โดยการกระจายตัวไปทั่วทุกภาคของประเทศ และขยายฐานผู้เสพจากกลุ่มผู้ใช้แรงงานอุตสาหกรรม ผู้ขับรถยนต์ประเภทต่าง ๆ และกลุ่มเกษตรกรไปสู่กลุ่มผู้ว่างงาน (กลุ่มเยาวชนและกลุ่มนักเรียนเป็นอัตราที่สูงขึ้นทุกปี) ทั้งนี้ นอกจากการแพร่ระบาดของยาเสพติดฝิ่น เฮโรอีน กัญชาแล้ว ยังมีการแพร่ระบาดของยาเสพติดอีก 2 ประเภท ได้แก่ สารระเหย และแอมเฟตามีน (ยาบ้า) ซึ่งการแพร่ระบาดของยาเสพติดในประเทศไทยก่อให้เกิดปัญหาที่เสียหายมากมาย ด้านเสื่อกำลังคน ผู้ติดยาเสพติดจะมีสภาพร่างกายและจิตใจที่อ่อนแอ เสื่อมโทรมกลายเป็นประชากรที่ไม่มีคุณภาพ ก่อให้เกิดการแพร่ระบาดของโรคต่าง ๆ โดยเฉพาะโรคเอดส์ นอกจากนี้จะไม่สามารถประกอบกิจกรรมหรือทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพแล้ว ยังเป็นภาระที่สังคมจะต้องคอยช่วยเหลือ ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ ด้านเศรษฐกิจ เมื่อประชากรติดยากันมากย่อมสูญเสียกำลังคนการผลิต ทำให้ผลผลิตทั้งภาคเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมลดลง ซึ่งก่อให้เกิดภาวะความยากจน และมีผลกระทบกระเทือนต่อรายได้ประชาชาติในภาพรวมด้วย ด้านสังคม ยาเสพติดมีผลให้ผู้เสพมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปจากปกติ ไม่สามารถควบคุมตนเองได้ นอกจากจะสร้างความเดือดร้อนแก่คนในครอบครัวแล้ว ผู้เสพต้องพยายามหาเงินมาซื้อยาเสพติด และมักจะใช้วิธีการที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เช่น ลักขโมย จี้ ปล้น ฆ่า ซึ่งทรัพย์สิน หรือผู้เสพที่เป็นหญิงก็อาจกลายเป็นอาชีพพิเศษ ซึ่งกลายเป็นปัญหาที่บั่นทอนเสถียรภาพและความสงบสุขของคนในสังคม และผู้ติดยาเสพติดก็เป็นเสมือนตัวพาหะ คือจะแพร่การติดยาเสพติดไปยังผู้อยู่ใกล้เคียง ทำให้จำนวนผู้ติดยาเสพติดเพิ่มมากขึ้น ด้านการเมืองการปกครอง ยาเสพติดเกี่ยวกับปัญหาความมั่นคงของประเทศชาติ และปัญหาทางการเมือง เพราะในการบ่อนทำลายความมั่นคงของประเทศก็มีการใช้ยาเสพติดเป็นเครื่องมือเข้าไปมอมให้ประชาชนติดยาเสพติด กลายเป็นพลเมืองที่ไร้สมรรถภาพ ไม่สามารถต้านทานการแทรกแซง

ทางการเมืองได้ และผู้ค้ายาเสพติดรายใหญ่มักเป็นผู้มีอิทธิพลหรือกลุ่มการเมืองอยู่เบื้องหลัง ทำให้การปราบปรามทำได้ยาก ต้องสูญเสียงบประมาณของประเทศเป็นจำนวนมาก

จากสถานการณ์ดังกล่าว รัฐบาลก็ได้เล็งเห็นความสำคัญของปัญหา ยาเสพติดและความรุนแรงที่จะขจัดปัญหาดังกล่าวให้บรรเทาเบาบางลงหรือหมดสิ้นไป ซึ่งรัฐบาลปัจจุบันก็ได้มีนโยบายในด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เร่งรัดให้มีการแก้ไขปัญหายาเสพติด การขยายการบำบัดรักษา และฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด การเร่งรัดการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด และสารเสพติด ด้วยการใช้มาตรการทางกฎหมาย มาตรการทางการศึกษา รวมทั้งการปลูกฝังค่านิยมพื้นฐานให้แก่เด็กและเยาวชนไม่ให้มัวเมา ยาเสพติด (อรนุช เลิศจรยา รักษ์, มปป., หน้า 1-2) รัฐบาลได้ถือเป็นปัญหาสำคัญทั้งได้ทุ่มเททรัพยากรเป็นจำนวนมากในการแก้ไข แต่จากการประเมินสถานการณ์โดยภาพรวมของประเทศของสำนักงาน ป.ป.ส.พบว่า ปัญหายาเสพติดกลับทวีความรุนแรงยิ่งขึ้นเป็นลำดับทั้งในแง่ตัวยาที่ใช้ กลุ่มบุคคลผู้เสพและพื้นที่แพร่ระบาด อีกทั้งยังพบว่า การแก้ปัญหายาเสพติดแต่โดยลำพังองค์กรภาครัฐเพียงอย่างเดียว นั้น ยังไม่สามารถลดความรุนแรงของปัญหาลงได้ ทั้งยังเกิดการเรียนรู้จากชุมชนว่าถ้าหากพื้นที่ใดที่องค์กรชุมชนและคนในชุมชนตื่นตัวมาแก้ปัญหายาได้ การประสานความร่วมมืออย่างเข้มแข็งกับองค์กรภาครัฐ ชุมชนนั้นสามารถลดความรุนแรงของปัญหายาเสพติดได้ และยังทำให้ชุมชนปลอดภัยจากยาเสพติด (บัณทร อ่อนคำ และคนอื่นๆ, 2539, คำนำ)

สถานการณ์ยาเสพติดในอำเภอโป่งน้ำร้อน จากข้อมูลรายงานของศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี ยังพบยาเสพติดแพร่ระบาดในพื้นที่ในกลุ่มวัยรุ่น ส่วนใหญ่จะเป็นคนไทยในพื้นที่จังหวัดจันทบุรี และเป็นชาวกัมพูชาบางส่วน ซึ่งเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง อายุ 14-50 ปี ชนิดของยาเสพติดที่พบที่มีการแพร่ระบาดมาก คือ ยาบ้า และกัญชาอัดแห้ง ส่วนใหญ่นำเข้ามาจากประเทศเพื่อนบ้าน คือ จรดผ่านแดนถาวรบ้านฝักกาด และจรดผ่านแดนถาวรบ้านแหลม อำเภอโป่งน้ำร้อน

จากปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลหนองตาคง อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี มีส่วนร่วมต่อการป้องกันปัญหายาเสพติดที่แพร่ระบาดในชุมชนอย่างไรบ้าง

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตเทศบาลตำบลหนองตาคง อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี

2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในเขตเทศบาลตำบลหนองตาคง อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี จำแนกตาม เพศ อายุ การศึกษา สถานภาพ และอาชีพ

สมมติฐานการวิจัย

1. ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีส่วนร่วมต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดแตกต่างกัน
2. ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดแตกต่างกัน
3. ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดแตกต่างกัน
4. ประชาชนที่มีสถานภาพต่างกันมีส่วนร่วมต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดแตกต่างกัน
5. ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีส่วนร่วมต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดแตกต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา : การศึกษานี้มุ่งศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในเขตเทศบาลหนองตาคง จังหวัดจันทบุรี โดยใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดที่ประยุกต์จากแนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน ของเจมส์ คีค ปิ่นทอง (2525, หน้า 11 -13) สำหรับตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. ตัวแปรต้น ได้แก่ ปัจจัยพื้นฐานของประชาชน คือ เพศ อายุ การศึกษา สถานภาพ และอาชีพ
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด แบ่งได้ดังนี้
 1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา
 2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม
 3. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน
 4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงาน

ขอบเขตด้านพื้นที่ : การศึกษานี้มีประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลหนองคาย จังหวัดจันทบุรี จำนวน 8,832 คน (ข้อมูลจากทะเบียนราษฎร ณ เดือนพฤศจิกายน 2552) ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 383 คน

ขอบเขตด้านระยะเวลา : ในการศึกษาครั้งนี้ทำการศึกษาและเก็บข้อมูลในช่วง เดือนมกราคม ถึงมีนาคม พ.ศ. 2553 รวมระยะเวลา 3 เดือน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **การมีส่วนร่วมของประชาชน** หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรมต่าง ๆ วางแผนและร่วมกันปฏิบัติ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดนั้น ได้ผลตามความต้องการของประชาชน

2. **การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา** หมายถึง สอดส่องดูแลและสังเกตพฤติกรรมของคนในชุมชน ร่วมค้นหาสาเหตุของปัญหาการติดสารเสพติดคนในชุมชน เกี่ยวกับเรื่องโทษของสารเสพติด

3. **การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม** หมายถึง ร่วมกำหนดวิธีการป้องกันและการวางแผนการป้องกันสารเสพติดในชุมชน ร่วมเผยแพร่ข่าวสารและประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด ร่วมเปลี่ยนแปลงค่านิยมและความเชื่อที่ผิดของคนในชุมชนเกี่ยวกับสารเสพติด ร่วมรับฟังปัญหาและช่วยแก้ปัญหา รวมทั้งหาทางออกของปัญหา

4. **การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน** หมายถึง ร่วมสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ในการป้องกันสารเสพติด ร่วมแนะนำให้คนในชุมชนไม่หลงเชื่อ ร่วมสนับสนุนงบประมาณในการป้องกันสารเสพติด ร่วมดำเนินงานในการแก้ไขปัญหาสารเสพติด ให้ความรู้ข่าวสารกับคนในชุมชนเกี่ยวกับสารเสพติด

5. **การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงาน** หมายถึง ร่วมในการเสนอแนวทางในการแก้ปัญหาสารเสพติด ร่วมในการติดตามผลการปฏิบัติการป้องกันสารเสพติด ร่วมอบรมดูแลคนในชุมชนอย่างใกล้ชิดและมีเหตุผล

6. **ยาเสพติด** หมายถึง สารเคมี เมื่อรวมเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าจะเป็นการกิน ฉีด หรือสูดดม มีผลเสียต่อร่างกาย พฤติกรรม อารมณ์ ของผู้ใช้สารเคมี ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงของการทำงานของร่างกายและจิตใจและสุขภาพทั่วไปจะทรุดโทรม ตัวอย่างเช่น ยาบ้า เฮโรอีน โคเคน กัญชา เป็นต้น

7. **การป้องกันยาเสพติด** หมายถึง การดำเนินการที่ดำเนินล่วงหน้า เพื่อมิให้เกิดปัญหาต่อตนเอง ครอบครัว และเศรษฐกิจโดยรวมโดยการให้ความรู้ การศึกษา ข่าวสาร ข้อมูลในเรื่องยาเสพติดและคุณภาพชีวิตที่ดีแก่ประชาชนในท้องถิ่น

8. เพศ หมายถึง เพศของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองดาง แบ่งออกเป็น เพศชายและเพศหญิง

9. อายุ หมายถึง อายุเต็มบริบูรณ์ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองดาง แบ่งออกเป็นอายุ

ตั้งแต่ 15 ปี, 16 – 20 ปี, 21 – 30 ปี, 31 – 40 ปี, และ 41 ปี ขึ้นไป

10. ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาสูงสุดของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองดาง แบ่งออกเป็น ต่ำกว่าประถมศึกษา-ประถมศึกษา, มัธยมศึกษาตอนต้น, มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช., อนุปริญญา/ปวส., ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า และสูงกว่าปริญญาตรีขึ้นไป

11. สถานภาพ หมายถึง โสด สมรส และหย่า/หม้าย

12. อาชีพ หมายถึง งานที่ทำเป็นประจำเพื่อเลี้ยงชีพของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองดาง ได้แก่ อาชีพ แม่บ้าน, รับจ้างรายวัน, ทำสวน/ทำไร่, พนักงานบริษัทเอกชน, ค้าขาย, ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ, นักเรียน/นักศึกษา และอาชีพอื่นๆ

13. ปัจจัยพื้นฐาน หมายถึง เพศ อายุ การศึกษา สถานภาพ อาชีพ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในเขตเทศบาลตำบลหนองดางจังหวัดจันทบุรี

2. ทำให้ทราบถึงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างปัจจัยพื้นฐานของประชาชนและการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในเขตเทศบาลตำบลหนองดาง จังหวัดจันทบุรี